

АНДРІЙ ТУЛЯНЦЕВ

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-4567-432X>

кандидат мистецтвознавства, доцент,
завідувач кафедри вокально-хорового мистецтва
Дніпровської академії музики
(Дніпро, Україна)

©Тулянець А., 2024.

КОМПОЗИТОРСЬКІ ШЕДЕВРИ МИРОСЛАВА СКОРИКА ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА ДНІПРОПЕТРОВЩИНИ

Дніпропетровщина є дуже своєрідним регіоном, де культура має свою помітну регіональну специфіку. Навіть кілька десятиліть тому, коли ці території ще активно розвивався, на перші позиції виходив промислово-виробничий фактор: металургійні заводи, шахти та гірничо-збагачувальні комбінати. Музична атмосфера, що цілком відповідало часові, орієнтувалася на мистецтво соціалістичного реалізму. Україністика – музична, театральна, образотворча, літературна, філософська – була рідкісною гостею на місцевих сценах та в різних освітніх установах. Тож у XXI столітті, точніше, у 2024 році, можна стверджувати, що гастрольні візити композитора та диригента, випускника Львівської державної консерваторії ім. М. Лисенка Мирослава Скорика до Дніпропетровської обласної філармонії стали яскравим, насиченим та глибоким фактором формування культурного середовища Дніпропетровщини, що значно доповнює історію музичної регіоналістики цього краю.

Маємо зазначити те, що дані тези не претендують на повний мистецтвознавчий аналіз зазначеної теми, адже невідомо, яка кількість архівних матеріалів зберіглася взагалі на шпальтах газет тих часів та афішах про гастролі Мирослава Скорика на сценах Дніпропетровщини. Тому пропонуємо інформаційно-узагальнювальний огляд та умовний розподіл тексту на своєрідні рубрики. Перша – виконавська.

«На сцені тоді ще Дніпродзержинського училища у 1973 році прозвучала світова прем'єра концерту для оркестру «Карпатський» Мирослава Скорика у виконанні Симфонічного оркестру Дніпропетровської обласної філармонії в рамках VI з'їзду композиторів України. Диригував сам композитор Мирослав

Скорик» [2]. Місцеві легенди розповідають також про те, що не тільки інтелігенція міста, але й працівники з різних цехів Дніпродзержинського металургійного комбінату відвідали цей концерт. Що було конкретним залученням робітничого класу до стилістики сучасної української музики.

Протягом майже двох десятиліть (1970-1980-ті рр.) симфонічний оркестр Дніпропетровської філармонії, головним диригентом якого був народний артист України Гурген Карапетян, приїздив у вересні до Кривого Рогу. На сцені місцевого музичного училища з успіхом відбувався музичний фестиваль «Криворізька осінь». У програмах симфонічного оркестру обов'язково значилася не тільки європейська класика, а й твори українських композиторів. Таким чином, вчителі та інженери, шахтарі та металурги ставали слухачами таких творів Мирослава Скорика, як «Партита № 4» для симфонічного оркестру, «24 каприси Паганіні», Концерт для віолончелі з оркестром, Духовний концерт «Реквієм» (у першій редакції – «Заупокійна»). Пізніше, коли розпочав свою діяльність дніпропетровський Будинок органної та камерної музики, твори Мирослава Скорика багато років прикрашали його афішу. Серед них були Токата, 6 прелюдій і фуг, Літургія святого Йоана Золотоустого. В одному з численних інтерв'ю сам маестро згадував також про те, що свого часу створив «Оду до ювілею міста Дніпропетровська» для симфонічного оркестру [Скорик М., Творча спадщина, 7].

Сенсацією ХХІ століття стала прем'єра опери «Мойсей», приурочена до візиту Папи Римського Івана Павла II до України (23-27 червня 2001). У 2006 році з нагоди 150-річчя І. Франка Львівський національний академічний театр опери та балету імені С. Крушельницької гастролював саме з оперою «Мойсей» містами України: Харків, Симферополь та Севастополь. Першим містом у цьому турі був Дніпропетровськ. Диригував заслужений діяч мистецтв України Михайло Дутчак. У головній партії виступив народний артист України Олександр Громиш. Показ цієї вистави справив на дніпрян непересічні враження, це було справжнє свято високого оперного мистецтва у промисловому місті.

Інтернет-видання зафіксували висловлювання Мирослава Скорика, що стосуються сприйняття композитором самої Дніпропетровщини: «Наскільки хороші взаємини у вас склалися з вітчизняними оперними театрами та філармоніями? – Із багатьма філармоніями дуже хороші взаємини. Мої авторські концерти були в Харкові, Донецьку, Одесі, Дніпропетровську й багатьох інших містах» [Бентя Ю., 2011, 1].

Свого часу великий успіх супроводжував концерти маестро «Мирослав Скорик у стилі «Джаз». Нащадкам залишилася така характеристика: «Саме з нашого міста почнеться грандіозне турне маестро. Так, програму почують у Харкові, Дніпрі, Києві та Львові» [Кольгофер, 2018, 5].

Міські свята завжди були улюбленими заходами серед жителів Дніпропетровщини. Першість у пропаганді високої музики належить диригенту, народному артисту України Дмитру Логвіну, який ще у часи активного концертування камерного оркестру «Пори року» неодноразово включав до репертуару твори Мирослава Скорика. «Великий класичний концерт до Дня міста, який пройшов у Дніпрі на оновленій площі Тараса Шевченка перед головним входом у парк Т. Шевченка 12 вересня 2020 року. Євген Кострицький (скрипка) виконує «Мелодію» Мирослава Скорика. Міжнародний симфонічний оркестр Festival. Диригент – народний артист України Дмитро Логвін» [6].

14 вересня 2021 року на сцені Дніпропетровської обласної філармонії у рамках міжнародного фестивалю «Скорик. Post Scriptum» відбувся концерт «Скорик. Мусоргський». Це був фінальний проєкт знаменитого українського композитора, у якому поєдналися його твори останніх років з музикою одного з найвидатніших композиторів XIX сторіччя Модеста Мусоргського. У концерті брали участь саксофоніст-віртуоз, переможець 30 міжнародних конкурсів Кента Ігараші (Японія); піаністи: заслужена артистка України Ганна Сагалова, лауреат міжнародних конкурсів Максим Шадько; солістка Національної опери України, заслужена артистка України Тетяна Ганіна (сопрано), яка виконала опус Мирослава Скорика «До Музи» на слова Богдана-Ігоря Антонича. Також прозвучав цикл «Картинки з виставки» М. Мусоргського, версію якого для

камерного оркестру та ансамблю з десяти ударних інструментів створив саме Мирослав Скорик. Диригував Айдар Торибаєв [9].

Друга рубрика – освітня, у якій виконавська практика гармонійно поєднується також з теоретичними знаннями здобувачів освіти. У цьому активно допомагає Youtube, відеохостинг, відеоматеріали якого фіксують сучасну музичну історію. У березні 2017 року у Дніпропетровській академії музики ім. М. Глінки (нині – Дніпровська академія музики) відбувся форум виконавців на народних інструментах, що був складовою міжнародного фестивалю «Музика без меж». Під керуванням диригентки та художньої керівниці Вікторії Кікас оркестр народних інструментів виконав твір «Діброво зелена» Мирослава Скорика. На домрі солірувала Яна Данилюк [Данилюк, 2017, 3].

Студентський ансамбль «Чарівниці» Дніпровської академії музики має вже поважний мистецький вік – 68 років. Його історія пов'язана з ім'ям славетної викладачки, заслуженої працівниці культури України Лідії Воріної. Сьогодні «Чарівницями», які виступали на багатьох сценах світу, керує заслужена працівниця культури України, професорка кафедри народних інструментів Дніпровської академії музики Світлана Овчарова. У репертуарі дніпровських «Чарівниць» є такі твори Мирослава Скорика: «Якби мені черевики» (на слова Т. Шевченка), «Листок з альбому», «Народний танець», танець з к/ф «Тіні забутих предків», «Мелодія» з к/ф «Гірський перевал», українська народна пісня в обробці Мирослава Скорика «Шуміла ліщина» з циклу «Три весільні пісні», а також «Намалюй мені ніч», «Не топчіть конвалій» (на слова Р Братуня).

2021 рік виявився для випускників Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки насиченим у плані аналізу творів Мирослава Скорика. Здобувачка вищої освіти спеціалізації «Фортепіано» Олександра Малиновська захистила випускню магістерську роботу «Дванадцять прелюдій та фуг М. Скорика як зразок сучасної української поліфонії». На всеукраїнському конкурсі студентських науково-творчих робіт ім. Н.О. Герасимової-Персидської О. Малиновська стала фіналісткою, а її науковий керівник, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри історії та теорії музики М.І. Варакута

отримала офіційний документ-подяку від голови журі конкурсу, доктора мистецтвознавства, професора, проректора з наукової роботи Національної музичної академії України ім. П. Чайковського А. Я. Скорик.

Також у цьому ж 2021 році бакалавр спеціалізації «Академічний спів» Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки Олександр Мельник (нині – артист-вокаліст Київського академічного національного театру оперети) захистив випускню кваліфікаційну роботу «Баритон як гармонійна складова української оперної драматургії» (науковий керівник – кандидат мистецтвознавства, доцент, завідувач кафедри «Вокально-хорове мистецтво» А. Тулянцев). У підрозділі 2.3. «Баритони в українських операх 20-21 ст.» було зроблено виконавський ґрунтовний аналіз партії Поета з опери «Мойсей» М. Скорика.

До музичної слави сучасної Дніпропетровщини додалася й така визначна подія: «У 2021 році ім'я Мирослава Скорика було присвоєно Кам'янському музичному коледжу. На урочистостях з нагоди відкриття меморіальної дошки були присутні рідні та колеги композитора, зокрема, його дружина Адріана Ярославівна» [Руденко І., 2021, 8]. Започатковано фестиваль «Дні Мирослава Скорика в Кам'янському». Але у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану більшість видовищних заходів перенесено на наступні роки. Але все одно персона Мирослава Скорика є тим музичним символом, що надихає молодь на знайомство з його творчої спадщиною.

У контексті наших тез логічно навести також цей абзац: «26 березня 2024 р. у малому залі коледжу відбувся цікавий позакласний захід, присвячений Народному артисту України М.М. Скорику, ім'ям якого названо Кам'янський музичний коледж. Захід пройшов у формі біографічної подорожі з елементами музикування та інсценізації під назвою «Гортаючи сторінки життя видатного музиканта». Студенти I та II курсів коледжу ЦК «Струнні інструменти», «Народні інструменти», «Оркестрові духові та ударні інструменти», «Хорове диригування» та учні II курсу ліцею способом журналістського дослідження розповіли історію життя видатного митця. Запрошені гості ознайомилися з

дитячими роками малого Скорика, його спогадами про спілкування з бабусею С. Крушельницькою, з першими кроками у музикуванні та композиторстві. На сцені промайнули й роки життя Скориків у депортації, повернення до Львову, навчання в консерваторіях, перші артистичні, композиторські успіхи Скорика. Зустріч з С. Параджановим, музика до фільму «Тіні забутих предків», перший український твіст «Не топчіть конвалії» і знаменита «Мелодія» ля-мінор – всі ці музичні надбання також знайшли відображення в сценарії заходу. Розповідь про композитора супроводжувалась музичними номерами у виконанні студентів та сценічними замальовками юних артистів. Незважаючи на складний час, творча енергія в стінах музичного коледжу не вщухає, а навпаки, набуває нової цікавої форми» [4].

Таким чином, творчість Мирослава Скорика яскраво переплітається з формуванням культурного середовища сучасної Дніпропетровщини, доповнюючи це середовище зовсім у новому, інтелектуально-виконавському, науково-аналітичному та освітньому аспектах. Це надає можливості музичній Дніпропетровщині набутися рис самобутності, вплинути на образну сферу майбутніх творчих досягнень.

Список використаної літератури та джерел

1. Бентя, Ю., 2011. Мирослав Скорик: У багатьох країнах відбувається поворот до традиційної музики, *День*, [online]. Режим доступу: <<https://day.kyiv.ua/article/kultura/myroslav-skoryk-u-bahatokh-krayinakh-vidbuvayetsya-povorot-do-tradytsiynoyi-muzyky>> [дата звернення: 07.04.2024].
2. Громадське телебачення Дніпра, 2021, [online]. Режим доступу: <<https://www.otv.ua/35315-2/>> [дата звернення: 02.04.2024].
3. Данилюк, Я., 2017. М. Скорик – Діброва зелена, [online]. Режим доступу: <<https://www.youtube.com/watch?v=oZ3rKXLyIvI>> [дата звернення: 05.04.2024].
4. 26 березня 2024р. в малому залі коледжу відбувся цікавий позакласний захід, присвячений Народному артисту України М. М. Скорику, 2024. *Кам'янський фаховий музичний коледж імені Героя України Мирослава Скорика*, [online]. Режим доступу: <<https://www.facebook.com/kammuscollege>> [дата звернення: 12.04.2024].
5. Кольгофер, 2018. Мирослав Скорик в стилі «Джаз»: як Хмельницький вітав видатного автора «Мелодії», [online]. Режим доступу: <<https://www.fondrodynkolgofer.com/all/video-galereya/miroslav-skorik-v-stili-dzhaz-yak-khmel>> [дата звернення: 11.04.2024].
6. Міжнародний симфонічний оркестр «The Festival». Диригент – народний артист України Дмитро Логвін, 2025, [online]. Режим доступу: <<https://www.youtube.com/watch?v=ESeEeGgnS1Y>> [дата звернення: 05.03.2025].
7. Мирослав Скорик. Творча спадщина, 2024, [online]. Режим доступу: <<https://myroslavskoryk.com/spadshchyna/>> [дата звернення: 11.04.2024].
8. Руденко, І., 2021. У музичному коледжі на Дніпропетровщині відкрили меморіальну дошку композитору Мирославу Скорику, [online]. Режим доступу: <<https://suspilne>

media/dnipro/178120-u-muzicnomu-koledzi-na-dnipropetrovsini-vidkrili-memorialnu-dosku-kompozitoru-miroslavu-skoriku/> [дата звернення: 07.04.2024].

9. Скорик. Post Scriptum, 2021, [online]. Режим доступу: <<https://dnipro.karabas.com/ua/skorik-musorgskij-2>> [дата звернення: 13.04.2024].

ГАННА ХАНАНАЄВА

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-9839-9731>

викладач-методист вищої категорії КЗ «КФМК ім. М. Скорика «ДОР»

СЕРГІЙ ХАНАНАЄВ

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-1353-0310>

кандидат мистецтвознавства,

доцент, завідувач відділення «КФМК ім. М. Скорика «ДОР»

(Кам'янськ, Україна)

©Хананаєва Г., 2024.

©Хананаєв С., 2024.

СТВОРЕННЯ МУЗИЧНО-ТЕАТРАЛЬНИХ ПРОЄКТІВ ЯК РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ

У сучасних динамічних умовах існування культурних та мистецьких явищ відбувається їх прискорена трансформація. У калейдоскопічному переформатуванні соціокультурної реальності загострюється детермінація культурних явищ, їх взаємовплив, співвідношення традиційного та новаторського.

Виконавський процес у всьому його різноманітті є результатом творчої діяльності в певному культурно-історичному середовищі. Художню цінність результату виконавства, його прогресивну гуманітарну місію визначає суспільство.

Творчі проєкти Кам'янського фахового музичного коледжу імені Мирослава Скорика – родзинка нашої освітньо-професійної програми. Саме в процесі реалізації мистецького проєкту перевіряються на практиці набуті здобувачами компетенції. Адже тут вони і співають, і танцюють, й опановують сценічний простір, грають ролі обраних персонажів, доносять зміст і сенс до публіки.

Робота зі студентським музично-театральним колективом – складна система, яка залежить від мети мистецького явища, від статусу виконавця або колективу виконавців, від матеріального забезпечення, від естетичних уподобань